

POSTANOWIENIE

9 lipca 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 9 lipca 2025 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa M.G. i W.G.

przeciwko R. S.A. w W. Oddział w Polsce

o ustalenie i zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej R. S.A. w W. Oddział w Polsce

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 11 czerwca 2024 r., VI ACa 22/23,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Pozwem skierowanym przeciwko R. S. A. z siedzibą w W. Oddział w Polsce (taki sposób oznaczenia pozwanego wynika z art. 19 pkt 1 w zw. z art. 14 i art. 17 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, jedn. tekst: Dz. U. z 2022 r., poz. 470), powodowie – M.G. i W.G. wnieśli o ustalenie, że umowa o kredyt hipoteczny nr [...] zawarta pomiędzy powodami a poprzednikiem prawnym pozwanego – E. S.A. Oddział w

Polsce, dnia 10 marca 2008 r. jest nieważna, w związku z czym wniesli o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kwoty 108.212,92 zł i 59.563,37 CHF tytułem zwrotu pobranych przez pozwanego od powodów rat kapitałowo-odsetkowych, przy czym obie powyższe kwoty z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 28 marca 2020 r. do dnia zapłaty. W ramach żądania ewentualnego powodowie wniesli o ustalenie, że postanowienie § 2 ust. 1 in fine, § 7 ust. 4, § 9 ust. 2, § 13 ust. 7 i § 21 ust. 3 Regulaminu do umowy stanowią klauzule abuzywne w rozumieniu art. 385¹ k.c. i jako takie nie wiążą powodów. W konsekwencji powodowie wniesli o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kwoty 123.411,56 zł tytułem zwrotu nadpłaconych przez powodów środków przy spłacie rat kapitałowo-odsetkowych, w związku z występowaniem w umowie ww. niedozwolonych klauzul waloryzacyjnych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 28 marca 2020 r. do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na pozew pozwany domagał się oddalenia powództwa w całości.

W ocenie Sądu Okręgowego w Warszawie żądanie zapłaty oparte o twierdzenie, że powodowie świadczyli na podstawie nieważnej czynności prawnej podlegało oddaleniu i w konsekwencji wyrokiem z 14 października 2022 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo w całości.

Apelację od wyroku Sądu I instancji wywiedli powodowie zaskarżając go w całości, formułując wyszczególnione w treści apelacji zarzuty odnośnie do przepisów postępowania oraz przepisów prawa materialnego. W oparciu o nie powodowie wniesli o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości.

W odpowiedzi na apelację powodów pozwany wniósł o jej oddalenie.

Rozpoznając sprawę Sąd Apelacyjny w Warszawie, stwierdził, że kwestionowane apelacją postanowienia umowne nie były z powodami indywidualnie uzgadniane, a nadto były nietransparentne i to tak na poziomie działania samego mechanizmu indeksacji kredytu walutą obcą w ogólności, jak i związanego z takim mechanizmem ryzyka kursowego oraz związanych z takim mechanizmem klauzul przeliczeniowych. W konsekwencji pomimo tego, że

dotyczyły one świadczeń głównych stron mogły one podlegać ocenie pod kątem ich abuzywności, z uwagi na ich nietransparentność. W rezultacie postanowienia te i to tak w odniesieniu do zawartych w umowie klauzul przeliczeniowych, jak i wprowadzonego do niej ryzyka kursowego (walutowego), związanego z samym mechanizmem indeksacji kredytu walutą obcą, były sprzeczne z dobrymi obyczajami i naruszały interesy powodów, jako konsumentów i to w sposób rażący. Sposób określenia świadczenia kredytobiorcy, nie miał obiektywnego charakteru i zaburzał równowagę kontraktową, pozwalając przedsiębiorcy, jako silniejszej stronie w relacji z konsumentem, na kształtowanie wysokości świadczenia tego ostatniego, w sposób zupełnie dowolny, arbitralny i nietransparentny, a przez to był również rażąco sprzeczny z jego interesem. W ocenie Sądu II instancji, taki sposób określenia świadczenia jednej ze stron przez drugą naruszał granice równowagi kontraktowej, a przez to skutkowało tym, że określające go postanowienia umowne stanowiły postanowienia niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ k.c. Jak zważył Sąd Apelacyjny w Warszawie należało przyjąć, że zakwestionowane przez powodów klauzule przeliczeniowe, dotyczące indeksacji kredytu walutą obcą, stanowiły niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Niedozwolony charakter miał również wprowadzony do umowy mechanizm indeksacji kredytu walutą obcą, wprowadzający do niej nieograniczone ryzyko kursowe (walutowe), przy braku świadomości, co do jego zakresu. Okoliczność ta zaburzała równowagę kontraktową. Konkludując, Sąd Apelacyjny stwierdził, że postanowienia umowne wprowadzające do spornej umowy mechanizm indeksacji (i związane z nią ryzyko walutowe) oraz regulujące sposób przeliczenia objętych nią świadczeń stanowiły niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Pomimo przewidzianej w art. 385¹ § 1 k.c. sankcji braku związania konsumenta (kredytobiorcy) niedozwolonymi postanowieniami umownymi, dotyczącymi indeksacji kredytu do waluty obcej, przedmiotowa umowa, w ocenie Sądu II instancji, okazała się nieważna. Konkludując Sąd odwoławczy uznał, że żądanie pozwu dotyczące ustalenia nieważności spornej umowy było uzasadnione. Sąd Apelacyjny przyjął, że zarzuty apelacji powodów, dotyczące abuzywności wyszczególnionych postanowień umownych i wynikających stąd skutków są zasadne, a w konsekwencji, uzasadnione okazały się zgłoszone przez powodów

roszczenia o ustalenie nieważności przedmiotowej umowy oraz zapłaty należności głównej wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

Ostatecznie, Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 11 czerwca 2024 r., w pkt. I zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie, w ten sposób, że w punkcie pierwszym a) ustalił, że umowa o kredyt hipoteczny nr [...] z dnia 4 marca 2008 r. zawarta pomiędzy E. S.A. Spółka Akcyjna Oddział w Polsce, a M.G. i W.G. w dniu 10 marca 2008 r. jest nieważna; b) zasądził od R. z siedzibą w W. na rzecz M.G. i W.G. kwotę 108 212,92 zł oraz kwotę 59 563,37 CHF z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 28 marca 2020 r. do dnia zapłaty; w punkcie drugim zasądził od R. z siedzibą w W. na rzecz M.G. i W.G. kwotę 11817,00 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów procesu; w pkt II zasądził od R. z siedzibą w W. na rzecz M.G. i W.G. kwotę 9 100,00 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Pozwany skargą kasacyjną zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 11 czerwca 2024 r., w całości. Skargę kasacyjną od tego wyroku pozwany oparł na podstawie naruszenia przepisów prawa materialnego, tj.: art. 385¹ § 1 w zw. z art. 385¹ § 1 zd. 2 k.c. w zw. z art. 4 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (Dz.Urz.U.E.L 1993 Nr 95, str. 29 - dalej "Dyrektywa 93/13"); art. 385¹ § 1 zdanie drugie k.c. w zw. z art. 4 ust. 2 Dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 1 i art. 385² k.c. w związku z art. 4 ust. 2 Dyrektywy 93/13; art. 58 § 1 i § 3 k.c., art. 69 ust. 3 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (dalej "Prawo bankowe") oraz art. 65 k.c. oraz art. 358 § 2 k.c., wszystkich w związku z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 2 k.c. w związku z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13 oraz w związku z motywem dwudziestym pierwszym Dyrektywy 93/13; art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 1 i § 3 k.c.; art. 189 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię oraz na podstawie przepisów postępowania, tj.: art. 327¹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

We wnioskach skargi, pozwany, na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. w zw. z art. 398⁹ § 1 pkt. 1 i 2 k.p.c., wniósł o jej przyjęcie do rozpoznania. Odnośnie do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt. 1 k.p.c. skarżący wskazał na następujące zagadnienia prawne. Pierwsze, sprowadzające się do pytania: „Czy w przypadku uznania w wyniku kontroli incydentalnej obecnych w umowie o kredyt indeksowany kursem waluty obcej klauzul spreadowych nieokreślających głównego przedmiotu umowy, za niedozwolone (nieuczciwe) warunki umowne, prawidłowym jest przyjęcie nieważności całej umowy, skoro klauzule ryzyka walutowego, określające - zgodnie z jednolitym orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - główny przedmiot tej umowy, nie stanowią niedozwolonych (nieuczciwych) warunków umownych?” – zagadnienie związane z wykładnią art. 385¹ § 1 zd. drugie k.c. w związku z art. 4 ust. 2 Dyrektywy 93/13 oraz art. 385² § 2 k.c. w związku z motywem dwudziestym pierwszym Dyrektywy 93/13; drugie, zawierające się w zapytaniu: „Czy w przypadku uznania w wyniku kontroli incydentalnej obecnych w umowie o kredyt indeksowany do waluty obcej klauzul odnoszących się do indeksacji kredytu kursem waluty obcej za niedozwolone (nieuczciwe) warunki umowne i w konsekwencji przyjęcia upadku umowy jako konsekwencji wyeliminowania z niej mechanizmu indeksacji, kierując się zasadą utrzymania umowy w mocy oraz mając na uwadze postulat przywrócenia sytuacji prawnej i faktycznej konsumenta, w jakiej znajdowałby się on w przypadku braku nieuczciwych warunków umownych, prawidłowe jest odwołanie się, jako do podstawy dla określenia oprocentowania zobowiązań kredytowych wyrażonych w walucie polskiej, do stawki referencyjnej WIBOR, skoro w umowie wiążącej strony stawka ta występuje i jest ona definiowana jako odnosząca się do kredytów nieindeksowanych, wyrażonych w walucie polskiej?” – zagadnienie związane z wykładnią art. 385¹ § 2 k.c. w związku z art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13 oraz w związku z motywem dwudziestym pierwszym Dyrektywy 93/13; trzecie związane z wykładnią art. 69 ust. 3 Prawa bankowego, sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie, czy wobec umożliwienia kredytobiorcom posiadającym kredyty denominowane lub indeksowane do waluty innej niż waluta polska dokonywania spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonania przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie na podstawie wyżej

powołanego art. 69 ust. 3 Prawa bankowego, wzięwszy pod uwagę aksjomat racjonalności krajowego ustawodawcy, uzasadnione jest przyjęcie, że kredyty denominowane lub indeksowane do waluty innej niż waluta polska są kredytami udzielonymi w złotych polskich, skoro dokonanie przez kredytobiorcę spłaty raty kapitałowo - odsetkowej albo dokonanie przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w walucie, do której denominowany lub indeksowany jest kredyt, prowadzi do skutecznego spełnienia świadczenia wynikającego ze stosunku zobowiązaniowego w postaci umowy kredytu oraz zaspokojenia wierzyciela w osobie kredytodawcy, bez konieczności dokonywania jakichkolwiek przeliczeń bądź innych operacji walutowych wpłacanych przez kredytobiorcę środków w walucie innej, niż waluta krajowa?"; czwarte, związane z wykładnią art. 385¹ § 1 zdanie pierwsze k.c. w związku z art. 3 ust. 1 Dyrektywy 93/13, sprowadzające się do odpowiedzi na pytanie: „czy przedumowny obowiązek informacyjny wobec konsumenta stanowi element postanowienia umownego, w związku z czym ewentualny brak wypełnienia takiego obowiązku może podlegać badaniu jako samodzielna przesłanka abuzywności?”. Odnośnie, natomiast, do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt. 2 k.p.c. skarżący stwierdził, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj.: art. 4 ust. 2 Dyrektywy 93/13, art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13, art. 65 k.c., art. 354 k.c., art. 358 § 2 k.c., art. 385¹ § 1 i 2 k.c., art. 385² k.c. oraz art. 69 ust. 3 Prawa bankowego.

W odpowiedzi na skargę pozwanego strona powodowa domagała się nieprzyjmowania skargi do rozpoznania, ewentualnie jej oddalenia; zasądzenia od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kosztów postępowania kasacyjnego w postaci kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości stawki minimalnej.

Sąd Najwyższy zważył, o następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność

postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżący powołał się w skardze na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., lecz żadna z nich nie wystąpiła.

Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia, wskazaniu przepisu, na tle którego ono powstało i przedstawieniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002,

nr 12, poz. 151, z 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ. i z 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ. i z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

W odniesieniu do podnoszonych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania kwestii prawnych i wątpliwości interpretacyjnych dotyczących tzw. kredytów frankowych należy stwierdzić, że zostały już one wyjaśnione szczegółowo w orzecznictwie sądowym (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego w sprawach I CSK 2225/23, I CSK 2268/23, I CSK 2291/23 i I CSK 2334/23 oraz wyroki w sprawach II CSKP 957/23, II CSKP 1002/23, II CSKP 1956/22, II CSKP 2164/22 i II CSKP 2295/22, II CSKP 690/23, II CSKP 1996/22, II CSKP 2231/22 i II CSKP 278/23, II CSKP 380/23, II CSKP 617/23).

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł zgodnie z art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c., przy uwzględnieniu § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt. 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (jedn. tekst: Dz. U. z 2023 poz.1964 ze zm). Orzeczenie o odsetkach od zasądzonych kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym znajduje uzasadnienie w art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności.

Na marginesie należy wskazać, że w zdaniach odrębnych do uzasadnień wyroków Sądu Najwyższego w sprawach II CSKP 377/22 i II CSKP 395/22 oraz w zdaniach odrębnych do wyroków Sądu Najwyższego w sprawach II CSKP 616/22, II CSKP 701/22 i II CSKP 1511/22, podjęto próby rozwiązania zagadnień prawnych związanych z klauzulami przeliczeniowymi i klauzulami walutowymi, w tym klauzulami ryzyka walutowego - przy uwzględnieniu orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej - na tle konkretnych stanów faktycznych w odniesieniu do problematyki nieważności umów kredytowych indeksowanych i denominowanych do waluty obcej, zawieranych z konsumentami, jednak zaprezentowane tam koncepcje nie zyskały akceptacji w orzecznictwie Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych.

[PG]

[SOP]